

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 Lei.
Pe jumătate de an 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Înființarea institutului teologic din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare și fine.)

Ci ca să strălucească și în eparhia aceasta soarele dreptății, și ca să se cunoască calea adevărului, mai de multeori laudată Excelenția sa domnul arhiepiscop, și mitropolit al Carlovățului (de vreme ce pentru stările împrejur ale clerului, și mai vârtos pentru lipsa fondului național clericalnic numit, carele prin devalvația bancutelor în anii trecuți făcută tare s'au înpușinat, Siminarium clericesc asemenea acelora ce se află la romano-catholici nu se poate deschide) s'a sărguit din născuta cu sine cătră biserică mare rîvnă, a așterne la prea înaltele locuri un plan după carele afară de arhidieceza Carlovățului, și a Pacrațului, în care și până acuma au fost școale clericesti să se deschidă încă în dieceza aceasta a Aradului, a Timișorii, și a Vârșetului, așa feliu de școale clericesti, pentru tinerimea românească și sârbească câte cu doi profesori, cari vor pune învățăturile, iară al treilea care va da cântarea și rânduială bisericii.

Deci Preasfințita sa chesaro-crăiască și apostolicească, mărire, atot prea luminatul și mult stăpânitorul împăratul și craiul nostru Francisc I., prin prea milostivul înălțatului Consilium crăiesc delocșitor unguesc, sub datul 30 Ianuarie anului trecut slobozit intimat, părintește îndurându-se a întări acesta plan pomenit întru acela chip, că cu începutul lunii lui Noemvrie anulului acestui curgătoriu în pomenitele eparhii să se înceapă școale clericesti, nu urmează alta, ci după prea îndurată și prea înalta împărătească poruncă, să vestesc pretutindena în eparhie aceasta:

1. Cum că pentru tinerimea românească, care s'ar găti spre sfânta treaptă a preoției cu începutul lunii lui Noemvrie anulului acestuia curgătoriu 1822 se va deschide în Arad școală clericescă — poftit-am cu toată inima ca începutul școalelor clericesti în Arad se fie dupăcum planul sună la întâia zi Noemvrie, ci fiind multe pricini pentru cari încă nu pot să se înceapă/ cari mai vîrtos au fost că nu s'au aflat profesori, însă aflându-se amu la Decemvrie întâia zi nermintit se vor începe.

Mai departe fiindcă fondul mai sus pomenit național clericalnic, din carele aceste școale să se țină, și profesorii să se plătească, pentru pricina mai sus adusă

a devalvației nu este mai mult de cât ce se va plini din trăsul în foarte puțină summă abea plata profesorilor, și lipsa școalelor, dar pentru sărăcia a multora tineri încă nu se poate ajutama, și vor trebui din ale sale să trăiască și să se îmbrace, — deci ca pentru mai mare sporiu, și îndemn a tinărimii cătră învățătura teologiei, precum aceasta lipsă așa și plata profesorilor și ținerea școalelor cu urmarea vremii să se poată regula, din prea înălțată, și îndurată împărătească îngăduință aceia am să înștiințez: 2. Cum că taxul al doilea în bisericile noastre dela începutul lunii lui Noemvrie a. c. 1822 în tot locul nesmintit să se poarte pe seama fondului clericalnic, precum după poruncile cele prea înalte în anul trecut prin mine aspru înaintate, se poartă al treilea pentru școalele preparande, și bine încuviințată domnia ta de acum înainte tot la trei luni din toate satele protopresbiteratului domniei tale la curtea episcopicească datori vei fi cu obișnuită speșificație banii strânși ai trimite, precum și dăruirile dela preoți și dela alți făcători de bine, a căroră nume totdeauna în speșificație trebuie să'l pui.

Mal pe urmă de vreme ce începutul fiește căruia lucru, iară mai vîrtos unde nu sunt îndestulate mișlociri este cu greu, așa și începutul școalelor acestora pentru neputința împlinirii din destul a lipselor — nu este ușor, — deci ca să nu pătimească acest început peste măsură ceva mare scădere iarăși din prea îndurată împărătească slobozenie și bună înțelegere aduc aminte și aceia:

3. Ca tot clerul toate comunitățile care sunt în mai bună stare precum și alții de bun neam născuți și vrednici de laudă bărbați domni de pământ, neguțători, meșteri, s. a. cari din mila lui Dumnezeu sunt dăruți cu averi, prin aceasta chemându-se — să binevoiască cu ce se va îndura de bună voia sa măcar cât de puțin din averile și câștigul său a jertfi pe sama școalelor acestora, ca întru acesta chip clerul adăpându-se cu învățăturile ceale sfinte Dumnezești să izvorească întru toți creștinii apa vieții după cuvântul sfintei Evanghelii.

Așa dară aceste toate arătându-le bine încuviințatei Domniei Tale acea încredințez, ca vestindu-se aceasta îndurată rânduială în toate bisericile protopresbiteratului aceluia să îndemni și să chemi cătră ajutorul de bună voie precum pre norod, așa și pe preoți, cari cu atâta mai vîrtos nădăjduesc că nu se vor trage înapoi, cu cât din aceasta facere de bine mai

vîrtos să vor împărtăși, ci toți cari sunt cu mai bune puteri îndemnându-se și cu pilda bineincuviințatei Domniei Tale cu bunăvoire pe tot anul vor jertfi ceva. Nădăjduind că după rîvna până amu arătată și întru aceste sfinte locări vei fi sărguitoriu întru altele remăn — al binecuvințatei Domniei Tale — de bine voitor.
În Arad în 20 Octomvrie 1822.

Ioșif de Putnic, Episcop.)

¹⁾ Arhiva Consistorului din Arad, Nr. 237—1822.

Nr. 2837/1920.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din districtul Consistorului din Arad.

În scopul distribuirii adausului familiar și sporului de scumpete extraordinar pe semestrul 1 Octom. 1920, — 31 Martie 1921, având lipsă de date absolut exacte despre situația familiară a preoției, provocăm și îndatorăm Onor. preoție, ca în timpul cel mai scurt posibil să înainteze datele necesare oficiului protopopesc concernent; iar Prea Onor. Oficii protopresbiterale sunt poftite, ca pe baza datelor primite și evidențelor de cari dispun, să compună urgent și să înainteze aici tabloul nominal al preoților îndreptățiți la aceste ajutoare arătând la fiecare preot starea familiară și stabilind pentru fiecare preot adausul familiar și sporul de scumpe extraordinar, ce-i compete pe semestrul 1 Octom. 1920, — 31 Martie 1921.

Atragem din nou atențiunea celor interesați, că adausele familiare de 400 lei anual pentru fiecare copil se solvesc dela începutul pătrarului, în care s'a născut copilul și numai după copii minoreni și neprovăzuți, adecă fără stipendii sau venit propriu de 600 lei. După soție însă nu dela începutul pătrarului, în care s'a încheiat căsătoria, ci dela începutul pătrarului următor. Intrucât soția ocupă o funcțiune publică, învățătoare etc. nu se poate plăti adausul familiar după aceasta.

Adausul familiar se plătește numai după copii și soție, nu și după alți membrii familiari.

Sporul de scumpete extraordinar de 300 lei lunar se solvește numai începând cu prima zi a lunii, care urmează după ziua introducerii în parohie.

Intrucât un preot sau capelan a re-pausat în cursul anului, adausele și ajutoarele scadente până la data morții, se plătesc văduvei și copiilor, respective moștenitorilor legali.

Preoții militari nu pot fi considerați pe timpul serviciului militar; iar întrucât au eșit din serviciul militar, se aplică și față de aceia, dela data demobilizării, normele de mai sus, respective se dă rezolvire din caz în caz cererilor lor pentru diferite ajutoare.

Pentru ori ce întrelașare ori trecere cu vedere a controlului convenit rămâne responsabil moralicește și materialicește protopresbiterul; iar pentru folosirea intenționată de date false, se vor urmări autorii pe calea disciplinară și se vor lipsi de toate ajutoarele de stat.

Arad, 17/30 Noem. 1920.

Consistoriul ort. rom. din Arad.

INFORMAȚIUNI.

Aniversarea zilei de 1 Decembrie.

Aradului a prăznuit într'un mod demn aniversarea memorabilei adunări din Alba-Iulia. *Rugăciunea de mulțămintă* se oficiază în liber, pe piața catedralei. Pontifică P. O. D. Dr. Gheorghe *Ciuhandu*, protoiereu, asesor consistorial asistat de protoierei: *Mihail Păcățian*, *Trăian Vățian*, Dr. Teodor *Botiș*, preotul militar *Ilie Hociotă*, preoții *Alexiu Popovici* și *Cornel Lazar* și diaconul *Ioan Cioara*. Cântările le eșecută corul învățătorilor, condus de subvizorul *Atanasie Lipovan*. Sunt de față toate autoritățile civile și militare, corpul didactic și elevii tuturor școlilor române din Arad și un public numeros.

Recruții regimentelor garnisoanei Arad împlu întreaga piață. Predica ocazională o rostește părintele protoiereu Dr. *Ciuhandu*. Frumoasa cuvântare, conținând idei și adevăruri actuale, a produs cea mai bună impresia asupra ascultătorilor. Importanța adunării din Alba-Iulia o apreciază dl. general *Daschievici*, aducând în numele armatei prinosul recunoștinței mucenicilor și eroilor, cari și-au jertfit viața pentru realizarea idealului național și omagii M. Sale Regelui nostru desrobitor. După terminarea serviciului divin urmează depunerea jurământului de către recruți, și a legământului de către cercetași. La sfârșitul actului înălțător părintele protopop Tr. *Vățian* espune într'o cuvântare însuflețită înșămăntatea jurământului, ear dl. general *Daschievici* salută noii ostași ai armatei române. Defilarea trupelor și a elevilor tuturor școlilor a avut loc în fața primăriei. Ținuta recruților a stârnit admirației publicului. După amiază și seara s'au dat reprezentații în teatrul orașenesc.

A. Sa Regală principele moștenitor Carol s'a logodit cu principesa *Elena*, fiica fostului rege al Greciei și sora diadochului Gheorghe.

Monument unirii în Arad. Un comitet format din intelectuali români din Arad și jur în frunte cu P. S. Sa părintele nostru episcop *Ioan*, d-nii Dr. *Stefan C. Pop*, fost ministru, general *Daschievici*, Dr. *Silviu Moldovan*, prefect, *Vasilie Goldiș*, fost ministru face în Nrul din 1 Dec. al ziarului „Românul” un apel călduros către Români de pretutindeni pentru a contribui cu darul lor la ridicarea unui monument al unirii în Arad.

Director definitiv. Consistorul eparhial din Caransebeș în ședința sa plenară din 28 Oct. a. c. a ales de director definitiv la școala normală ort. română din Caransebeș, pe dl profesor *Ilie Orzescu*.

Unificarea bisericească. Comisia pentru elaborarea legii de unificare a bisericilor a terminat anteproiectul, care s'a trimis metropoliților din noile provincii în vederea contra propunerilor. După sosirea răspunsurilor se va convoca din nou Constituanta bisericească, ca să discute și să stabilească textul definitiv al legii, care se supune apoi parlamentului.

Distinsul scriitor român A. Macedonski a trecut la cele eterne.

PARTEA OFICIALĂ.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa a III. din comuna **Ateașu**, tractul *Tinca*, județul Bihor devenit vacantă prin moartea parohului se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt:

1. Una sesiune parohială constătătoare din 14 iughere catastrale și 1291□.
2. Locuința parohială cu 3 camere, culină de vară, cântălarie, cămară de economie și supra edificatele și grădină.
3. Birul legal și anume dela credincioșii cu pământ una vică grâu, dela credincioși fără pământ, una vică porumb ori orz. Se notifică că, din bir parohul ales are se deie 10 vici grâu sfântului pentru serviciile ce are a presta.
4. Stolele uzuale.
5. Întregirea dela stat, pentru care parohia nu ia răspunderea.
6. Dările erariale alesul le solveste.

Reflectanții la acest post sunt poftiți a-și subșterne petiția concursuală instruită cu documentele prescise M. Onoratului oficiu protopopesco cu sediul în Salonta-mare, județul Bihor adresate Comitetului parohial gr. ort. rom. din Ateașu și sunt obligați cu stricta observare a §-lui 33 din „Regulamentul” pentru parohii, a-se prezenta în sfânta biserică din Ateașu în vr'o Duminecă ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale oratorice.

Dnt din ședința Comitetului parohial gr. ort. român din comuna Ateașu ținută la 20 Septembrie (3 Octomvrie) 1920.

Comitetul parohial.

În conșelegere cu: *Dr. Nicolae Roxin*, protopresbiterul substituit.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de cl. III. din comuna **Lupoia**, tractul *Tinca*, județul Bihor, se escrie concurs în termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”, pe lângă următoarele emolumente:

1. Una vică de cucuruz dela toată casa.
2. Patru iughere catastrale de pământ.
3. Casă parohială.

Alegândul va solvi dările după sesiune și va catechiza la școala din loc fără altă remunerație.

Reflectanții au a-și înainte rugările ajustate cu documente la oficiul protopresbiteral în Salonta, adresate Comitetului parohial din Lupoia, având a-se prezenta în vr'o Duminecă sau sârbătoare în biserică deacolo pentru dovedirea desterității în cele rituale și a oratoriei.

Dat în ședința Comitetului parohial, ținută la 17 Oct. n. 1920.

Comitetul parohial.

În conșelegere cu: *Dr. Nicolae Roxin*, protopresbiterul substituit.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala confesională ort. rom. din **Bucovăț**, protopresbiteratul Timișorii, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Locuință în edificiul școlii cu 2 odăi, bucătărie și cămară apoi grajd cu un despărțământ.
2. Salar dela comuna bisericească 600 lei.
3. Grădină școlară.
4. Pentru conferință 10 lei.
5. Pentru scripturistică 10 lei.

6. Dela înmormântări unde va fi, poftit 2 lei.
7. Întregirea dela stat carea a fost pusă în curgere și până acum.

Pentru curățirea și încălzirea saiei de învățământ se va îngriji comuna bisericească, curățirea locuinței însă va cădea în sarcina alesului.

Alesul va fi obligat să provadă și strana în sf. biserică, să conducă regulat elevii la serviciul Divin instruând atât școlarii cât și tinerimea în cântările și răspunsurile liturgice.

Totodată să îndatorează a instrua și elevii școlii de rep. economică prinind pentru aceasta remunerație deosebită.

Pentru instruirea și conducerea corului se asigură remunerație corespunzătoare.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și înainte recursurile ajustate cu documentele prescise în „Regulamentul pentru org. inv.” și adresate Comitetului parohial din Bucovăț la Prea On. oficiu protopresbiteral gr. ort. rom. al Timișorii (Gyárváros) totodată să recere a-se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cele rituale, dar nici de cât în ziua alegerii.

Dat în ședința Comitetului parohial din Bucovăț, ținută la 13/26 Sep. 1920.

Comitetul parohial.

În conșelegere cu: *Ioan Oprea*, protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa a II-a Lazurii de **Beiuș**, devenită vacantă prin trecerea la cele eterne a parohului *Alexandru Pele*, să escrie concurs cu termen de alegerea de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă, pe lângă următorul beneficiu:

1. Quartir parohial constătător din 2 odăi și bucătărie, șură și grajd și grădină de legume.
2. Uzufructul pământului parohial de circa 8 cubule.
3. Stolele obicinuite.
4. 12½ cubule cereale, jumătate grâu, jumătate cucuruz, dela moara urbanială.

Alesul preot va avea să catechizeze în școala primară din loc, fără alta remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt poftiți a-și înainte rugarea de concurs instruită cu documentele regulamentare Prea Onoratului Oficiu protopopesco ort. român din Vașcău, cu al cărei consenz vor avea a se arăta poporul din loc sub durata concursului.

Din ședința extraordinară a comitetului parohial, ținută în 14. Noemvrie 1920.

Comitetul parohial.

Cu consenzul meu: *Adrian T. Deseanul* protopresbiter.

—□—

2—3

Duplicate.

Aurel Jurca, născ. la 27 Decembrie 1890, în comuna Mierlău, județul Bihor, pierzându-și diploma de învățător eliberată la 15/28 Decembrie 1914, sub Nr. 17 P. M. 1913—4, i-s'a extradat, cu datul de 11/24 Nov. 1920, Nr. 118 P. 1920—21, duplicat prin ce originalul de declară de anulat.

Laurențiu Iuga născut la 27 Febr. 1885 în Măgulicea, jud. Arad, perzându-și absolutoriul teol. eliberat sub Nr. 11 T. M. ex 1906—1907, i-s'a extradat sub Nr. 66 T. ex 1920—21, datul 13/26 Noemvrie 1920 duplicat, prin ce originalul se declară de anulat.

Direcțiunea instit. ped. teol. ort. rom. din Arad.

Miron Boariu, născ. la 4 Aug. 1896, în comuna Nădab, județul Arad, pierzându-și testamentul din clasa I. pedagogică, obținut ca elev particular la începutul anului școlar 1911/12, sub Nr. 3. P. M. 1910—11, i-s'a eliberat duplicat a datul de 19 Nov. n. 1920, Nr. 102 P. 1920—21, prin ce originalul se declară de anulat.

Direcțiunea instit. teol. și a școlii normale ort. rom. din Arad.

Cenzurat: *Alexandru T. Stamat ad.*

Redactor responsabil: *Dr. Teodor Botiș*, profesor.